

Metsäalan ennakointiyksikkö

Innovaatiopaja 27.11.2008 kello 9-16.30

Tavoite ja suunnittelu

Metsäalan tulevaisuusfoorumin aikana esitettiin usein, että metsäalalta puuttuu ideoita uuden liiketoiminnan synnyttämiseksi. Vuonna 2007 järjestettiin rakentamiseen ja pakkaamiseen keskittynyt innovaatiopaja, jonka tavoitteena oli luoda ideoita, joista osa voidaan kehittää kaupallistetuiksi tuotteiksi tai palveluiksi asti. Uusien ideoiden lisäksi tavoitteena oli edesauttaa eri toimijoiden verkostoitumista.

Innovaatiopaja onnistui varsin hyvin ja Metsäalan ennakointiyksikössä päätettiin jatkaa innovaatiopajojen järjestämistä ideoimalla metsien ja puun arvoketjuihin liittyviä liiketoimintamahdollisuuksia.

Ensimmäisen Metsäalan ennakointiyksikön innovaatiopajan aihealueeksi valittiin metsäalan osaamiseen perustuva palveluliiketoiminta. Pohjois-Karjalassa on runsaasti korkeatasoista metsäalan osaamista, mutta kuitenkin yrityksiä on varsin vähän. Mahdollisuuksia ja kysyntää uuden liiketoiminnan syntymiselle uskottiin olevan.

Innovaatiopajan tavoitteena oli identifioida ja jatkokehittää ideoita uuden liiketoiminnan synnyttämiseksi. Osan ideoista uskottiin kehittyvän konkreettisiksi hankkeiksi sekä uusiksi tuotteiksi ja palveluiksi.

Innovaatiopajan vetäjänä toimi Veikko Mantere Innotiimi Oy:stä.

Osallistujien kutsuminen

Innovaatiopajaan pyrittiin samaan mukaan monialainen joukko, jossa on muun muassa osaamispalvelu- ja muiden metsäalan yritysten, tutkimus- ja kehitysorganisaatioiden, oppilaitosten ja rahoittajien edustajia. Yhteensä mukaan kutsuttiin 47 henkilöä, joista 18 osallistui pajaan.

Osallistujien kokoaminen vaati sähköpostiviestin lisäksi myös henkilökohtaisen puhelun. Vaikeinta oli houkutella mukaan metsäalan ulkopuolella toimivia henkilöitä, vaikka juuri heidän osallistumisensa toisi esille ja stimuloisi täysin uusia ajatuksia.

Innovaatiopajan osallistujat

Nimi	Organisaatio
Anssi Niskanen	Metsäalan ennakointiyksikkö

Antti Talka	Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu
Ilkka Hämäläinen	L&T Biowatti
Jari Aaltonen	Aaltonen Consulting Oy
Jouni Pykäläinen	Metsämonex Oy
Jussi Rasinmäki	Simosol Oy
Katri Vuorjoki	PK Media Service
Lauri Sikanen	Joensuun yliopisto
Lauri Vesa	ForestCalc Consulting Oy
Miika Kajanus	Savonia amk
Otto Tarvainen	Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu
Petteri Packalén	Blom Kartta Oy
Raimo Asikainen	CareliaForest Oy
Risto Ravattinen	Josek
Saija Miina	Metsäalan ennakointiyksikkö
Tarja Kärkkäinen	Metsäalan ennakointiyksikkö
Tiina Joutsenvaara	FCG ISAI Consulting
Timo Pakarinen	Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu
Timo Tahvanainen	Metsäalan osaamiskeskusohjelma
Tuomo Turunen	Metsäpalvelu Turunen Oy
Veikko Hiltunen	Metsähallitus
Veikko Mantere	Innotiimi Oy

Ennakkotehtävä

Ilmoittautuneille annettiin seuraava tehtävä: Listaa 20 potentiaalista metsäosaamispalveluiden asiakasta kotimaasta ja ulkomailta, joista 5 tulee olla aivan uusia asiakkaita (eivät nyt asiakkaita, mutta voisivat olla esimerkiksi vuonna 2020). Kirjaa sen jälkeen ylös ideasi, millaisia osaamispalveluita he saattaisivat tarvita.

Pajan kulku

Valmistelut

Työskentelytilan seinille kiinnitettiin valmiiksi noin 2 x osallistujien määrä fläppipapereita. Tilasta poistettiin pöytiä, sillä pöydät ihmisten välillä estävät ideointia.

Päivän aloitus

Innovaatiopajan alussa osallistujille selkeytettiin työskentelyn tavoite, työskentelyn aikataulu ja työtavat. Ideoinnin periaatteet käytiin läpi lyhyen kalvoesityksen avulla.

Tuumatalkoot-ideointi

Ideointi aloitettiin lyhyellä yksilöpohdinnalla, jotta myös ne, jotka eivät olleet tehneet ennakkotehtävää, pääsivät prosessiin mukaan. Tämän jälkeen osallistujat kirjasivat ennakkotehtävän ja yksilöpohdinnan tuottamia ideoita metsäalan osaamispalveluiksi hiljaisuudessa ilman keskustelua ja yksi idea aina yhdelle fläpille. Yhden idean kirjauksen

jälkeen siirryttiin aina seuraavalle fläpille ja tuotettiin mahdollinen jatkoidea luetun pohjalta tai kirjattiin uusi idea omista muistiinpanoista. Sitten taas siirryttiin seuraavalle fläpille, tuotettiin sinne uusi idea samoilla periaatteilla jne. Kun ideat loppuivat omalta idealistalta, jatkettiin vielä kiertämistä ja toisten ideoiden lukemista ja tuotettiin sen perusteella mahdollisia uusia ideoita fläpeille. Aikaa tähän vaiheeseen käytettiin 30-50 minuuttia ja fläpeille syntyi noin 200 ideaa, osa päällekkäisiäkin.

Ideoinnin jatko perinteisen aivoriihen periaatteilla

Osallistajat jakautuivat kolmeen ideointiryhmään, joilla kullakin oli oma teema ideoinnille. Ryhmissä tuotettiin ideoita noin 45 min ajan. Osallistujille kerrottiin, että pääsevät antamaan panosta muihinkin teemoihin vielä päivän aikana.

1. Puuntuotannon palvelut / osaamispalvelut
2. Suunnittelu- ja omaisuudenhoitopalvelut
3. Ympäristö- ja monikäyttöpalvelut

Oivallusten kiteyttäminen raakaideoista

Jokainen osallistuja listasi ja jalosti 5-10 suosikki-ideaansa osaamispalveluista, joita hänen mielestään kannattaisi lähteä kehittämään. Kriteereinä saattoi käyttää esimerkiksi, että ideat tukevat

- korkean osaamisen tuotteistamista ja hyödyntämistä metsäalan elinkeinorakenteen monipuolistamiseksi
- uudenlaisten osaamisperustaisten liiketoimintainnovaatioiden kehitystä
- metsäalan korkeakoulutettujen työmahdollisuuksien ja -vaihtoehtojen lisääntymistä
- kysyntään perustuvan metsätalouden palvelutoiminnan kehittymistä tai
- kiinnostavat idean kehittäjä itseään.

Oivallusten kiteyttäminen kesti 15 minuuttia ja tehtiin hiljaisuudessa omalla paikalla lukemalla oman aivoriihi-ideoinnin tuloksia ja fläpeillä olevia muita ideoita sekä jalostamalla niitä sekä niitä ideoita, jotka jäivät mieleen tärkeinä Tuumatalkoot-pohdinnasta.

Ideakonseptien kehittäminen (n. 45-60 min)

Suosikki-ideoista valittiin 3-4 henkilön ryhmissä 3-5 ideaa tarkemmin kuvattavaksi ideakonseptiksi. Yksi ideakonsepti oli fläppipaperin pituinen kuvaus ideasta.

Ideakonseptien jalostaminen (n. 1h)

Osallistajat jaettiin kahteen osaan. Näissä osissa muodostettiin uudet jalostusryhmät siten, että kussakin jalostusryhmässä oli vähintään yksi henkilö ko. osan jokaisesta kehittäjäryhmästä. Uusilla jalostusryhmillä kierrettiin läpi 3-4 kehittäjäryhmän tulokset ja jalostettiin niitä alkuperäisen ryhmän jäsenen esityksen jälkeen. Muihin ideakonsepteihin tutustuttiin lukemalla ne (15 min).

Priorisointi

Osallistujista muodostettiin arviointiparit niin, että molemmat olivat läpikäyneet perusteellisemmin eri ideat edellisessä vaiheessa. Parien tehtävänä oli annettujen arviointikriteerien avulla "plussata" noin 8 kpl potentiaalisinta ideakonseptia, joihin he jatkon kannalta uskoivat eniten.

Toimenpiteet

Jokainen pystyi laittamaan oman nimensä niihin ideoihin, joiden jatkoehdyntämisessä halusi olla mukana. Jos samaan ideaan tuli useampia nimiä, niin sovittiin kuka huolehtii idean jatkopohdiskelun aloittamisesta.

Innovaatiopajan tuotos

Raakaideoita syntyi yhteensä noin 400-500. 21 jalostettua ideaa kuvattiin tarkemmin. Näistä 10 varattiin jatkojalostukseen ja mahdollisesti kehitettäväksi tuotteeksi tai palveluksi saakka. Raakaideat ja jalostetut ideat kirjoitettiin puhtaaksi ja lähetettiin kaikille osallistujille. Jalostettuihin ideoihin merkittiin sen ”varanneiden” nimet sekä alleviivattu- na ryhmän vetäjäksi nimetty henkilö. Ideoita varanneita muistutettiin, että ideoita olisi syytä lähteä viemään eteenpäin ja aika-ajoin raportoida edistymisestä Metsäalan ennakoointiyksikköön. Todettiin, että jalostetut ideatkin ovat vielä raakileita ja ne saattavat lähteä kehittämään myös aivan eri suuntaan kuin niiden kuvauksesta voi nyt päätellä.

Palaute

Kaikki palautelomakkeen täyttäneet (14) pitivät osallistumista hyödyllisenä. Hyödyllisenä nähtiin uuden työmenetelmän kokeileminen, uudet kontaktit, uudet ajatukset, liiketoimintamahdollisuuksien ymmärryksen lisääntyminen ja varteenotettavat idea-aihiot. Kehitettävänä nähtiin erityisesti innovaatiopajan jatkotoimenpiteiden selkeyttäminen, eri alojen asiantuntijoiden saaminen mukaan sekä rahoituskanavien selkeyttäminen ja markkinatilanteen kuvaaminen jo pajavaiheessa.

Seuranta

Parin jalostetun idean ympärille syntyneen ryhmän vetäjät raportoivat, että jotain edistymistä on tapahtunut helmikuun alkuun 2009 mennessä. Suurin osa varatuista ideoista oli helmikuun alussa kuitenkin vielä samassa tilanteessa kuin innovaatiopajan päättyessä.

17.2. järjestettiin aamukahvitilaisuus, johon kutsuttiin mukaan kaikki innovaatiopajaan osallistuneet. Tarkoituksena oli käydä läpi ideoiden sen hetkinen tilanne ja kuulla eri organisaatioiden mahdollisuudesta edistää ja rahoittaa ideoiden kehitystä. Mukaan pääsi vain muutama innovaatiopajan osallistuja. Rahoitus- ja tukimahdollisuuksista kertoivat Kalevi Pölönen Tekes-palveluista, Risto Ravattinen Josekilta, Ulla Rätty Monni-hankkeesta ja Timo Tahvanainen Oskelta. Todettiin, että ideoiden kehittäminen tuotteiksi tai palveluiksi on niiden varanneiden yritysten tehtävä, mutta Metsäalan ennakoointiyksikkö ja yritysten tukipalveluja tarjoavat tahot voivat auttaa erityisesti konseptoinnin alkuvaiheessa.

Kehitettävää

Tärkein kehittämisen kohde on innovaatiopajan jälkeisen toiminnan konseptin kehittäminen. Osallistujille pitäisi selventää:

- millaista tukea ja kokoontumisia Metsäalan ennakointiyksikön puolesta tarjotaan
- kuinka kauan Metsäalan ennakointiyksikkö vastaa prosessista ja kuinka kauan seurataan ideoiden kehittämistä
- millaista tukea muilta organisaatioilta on mahdollista saada ideoiden jatkokehittelyyn kohti valmista tuotetta tai palvelua
- millaisia rahoituskanavia on tarjolla eri vaiheisiin ja toimintoihin

Ideoiden jatkojalostukseen tarvitaan selkeästi apua erityisesti pk-yrittäjille. Erityisesti idean kehittelyvaihe ennen hankkeistamista tarvitsee opastusta ja rahoitusta.

Keinoja houkutella metsäalan ulkopuolisia osallistujia mukaan innovaatiopajaan tulisi kehittää. Heidän osallistumisensa toisi alan toimijoiden joukkoon uusia ajatuksia ja todennäköisesti stimuloisi alan toimijoiden ajattelu. Rahoittajien mukanaolo innovaatiopajassa on tärkeää, jotta saadaan jo alkuvaiheessa tietoa siitä, miten ideoiden jatkokehitys olisi rahoitettavissa.

Käytetyn innovaatiopajamenetelmän rajoitteena on se, että täysin uudenlaiset ideat eivät päädy viimeiselle portaalle tarkemmin kuvattavaksi. Raaka-ideoiden aineistoa pitäisi käydä tarkemmin läpi useamman kerran, jotta sieltä löydettäisiin vasta orastavat liiketoimintaideat. Kuka sen tekisi, jotta nekin ideat lähtisivät kehittymään?

Ideoiden jatkojalostusta voisi tehdä eri alojen opinnäytetöiden avulla. Se, miten mahdollisten opinnäytetöiden aiheita voidaan välittää opettajille, tulisi miettiä ennakkoon.

Mitä tehdään varaamattomille jalostetuille ideoille ja raakaideoille? Riittääkö, että ne on vapaasti saatavilla Metsäalan ennakointiyksikön sivuilla.